

Kritik mot Polismyndigheten i Hallands län för beslut om husrannsakan och kroppsbesiktning

Beslutet i korthet: Vid husrannsakan togs en mobiltelefon i beslag från en person som var skäligen misstänkt för narkotikabrott genom bl.a. överlåtelse av narkotika. Polisen bedömde att telefonen var en s.k. försäljningstelefon, dvs. en telefon som används för kontakter mellan överlåtare och köpare av narkotika.

Främst på grund av vissa textmeddelanden i försäljningstelefonen bedömdes ett antal personer vara skäligen misstänkta för ringa narkotikabrott genom bruk och innehav. Husrannsakan och kroppsbesiktning genomfördes beträffande dessa personer.

JO har ansett att de omständigheter som lades till grund för skälig misstanke om ringa narkotikabrott genom eget bruk och innehav av narkotika i personernas bostäder inte var tillräckliga. Redan av detta skäl saknades det grund för de aktuella besluten om husrannsakan och kroppsbesiktning.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde kommissarien AA vid Polismyndigheten i Hallands län bl.a. följande.

AA arbetar som förundersökningsledare vid polismyndigheten och uppmärksammade i sitt arbete ärenden i vilka beslut om tvångsmedel enligt honom hade fattats på otillräckliga grunder. Polisen hade inlett en förundersökning om narkotikabrott genom överlåtelse, innehav och eget bruk i en lägenhet i Halmstad. Efter husrannsakan i lägenheten uppstod skälig misstanke mot ett stort antal personer om ringa narkotikabrott genom innehav och eget bruk. Brottsmisstankarna grundades på att personerna förekommit i sms-trafik i den mobiltelefon som tillhörde den ursprungligen misstänkte eller i annan sms-trafik som polisen sedermera hämtade in. När det gällde tidpunkterna för de misstänkta brotten hade polisen i flertalet fall angett tidsperioder på 14 dagar till fyra månader och i något fall till och med sex månader. På grundval av de angivna brottsmisstankarna fattades och verkställdes beslut om husrannsakan hos och kroppsbesiktning av de misstänkta.

AA ifrågasatte om de aktuella personerna kunde betraktas som skäligen misstänkta för de aktuella brotten och underkastas husrannsakan och kroppsbesiktning endast på de angivna grunderna. Han önskade att JO skulle granska de aktuella ärendena i

sin helhet och uttala sig om lagligheten i det arbetssätt som tillämpats. Arbetssättet hade enligt hans uppfattning stöd hos polismyndighetens ledning.

Utredning

Handlingar i ett antal av de aktuella ärendena hämtades in och granskades.

Mot bakgrund av det som framkommit anmodades polismyndigheten att yttra sig över AA:s anmälan. Polismyndigheten ombads att yttra sig särskilt om grunden för skälig misstanke mot andra personer än den eller de som initialt var misstänkta för brott samt om användningen av husrannsakan hos och kroppsbesiktning av dessa personer.

Polismyndigheten (tillförordnade länspolismästaren BB) yttrade sig. Yttrandet begränsades till de ärenden i vilka JO hämtat in handlingar. Till grund för yttrandet låg upplysningar från kriminalkommissarien CC, som var förundersökningsledare i de aktuella ärendena och fattade de ifrågasatta tvångsmedelsbesluten. Hans upplysningar bifogades myndighetens yttrande.

Polismyndigheten lämnade inledningsvis följande redogörelse för händelseförloppet.

Den 23 oktober 2012 genomförde polismyndigheten en husrannsakan i en lägenhet på grund av misstanke om brott mot narkotikastrafflagen (innehav). Beslutet om husrannsakan grundade sig på ett tips från allmänheten om en konstig doft i ett trapphus tillsammans med en iakttagelse från anländande polispatrull att det luktade marijuana i trapphuset och att doften kunde härledas till en specifik lägenhet. I lägenheten anträffades narkotika. Två män, av tre personer som befann sig i bostaden, rapporterades för narkotikabrott eget bruk. En av männen blev även skäligen misstänkt för överlåtelse av narkotika. Flera telefoner togs i beslag. Vid tömning av telefonerna framstod särskilt en av dem som intressant i utrednings-sammanhang. Denna telefon innehöll 188 kontakter i telefonboken.

Ansvarig förundersökningsledare CC bedömde att den aktuella telefonen utgjorde en ren försäljningstelefon som den huvudmisstänkte uteslutande använde för kontakter i syfte att sälja narkotika. Bedömningen grundade han dels på en föredragning av en inspektör som besitter stora kunskaper i ämnet (Inspektören har mångårig erfarenhet av operativ narkotikahandling. Hans kunskaper på området är väl kända, särskilt gällande kontakter och hantering av ungdomar med narkotikamissbruk. Inspektören har erfarenhet av att bedöma preparat och narkotikaspråk.), dels på innehållet i den säkrade sms-trafiken – där prissummer och narkotika i klartext eller i form av vedertagna slanguttryck nämndes – och den totala avsaknaden av annan privat konversation. Av övriga telefoner som beslagtogs visade sig ytterligare en tillhöra den huvudmisstänkte. Denna telefon uppvisade ett innehåll av mer normal karaktär med klara kopplingar till den huvudmisstänktes privatliv.

De sms som fanns tillgängliga på den så kallade försäljningstelefonen var samtliga skickade eller mottagna under perioden den 20–23 oktober 2012.

Utifrån resultatet av telefontömningen fattade CC den 24 oktober 2012 beslut om att nio personer som haft sms-kontakt med den huvudmisstänkte i ärende K30721-12 skulle vara skäligen misstänka för ringa narkotikabrott genom innehav samt ringa narkotikabrott genom eget bruk (tre av dessa ärenden har JO valt att granska; K30814-12, K30818-12 och K30821-12). Samtidigt fattade han även beslut om husrannsakan i de misstänkta bostad samt kroppsbesiktning av de misstänkta.

Enligt egen uppgift beslutade han om husrannsakan i syfte att söka efter den narkotika som köpts och kroppsbesiktning i syfte att säkra bevisning för eget bruk.

Den 29 oktober 2012 samt den 6 november 2012 fattade CC motsvarande beslut avseende ytterligare sex (inte något av de ärenden som JO har valt att granska) respektive tre personer (K32033-12, K32035-12 och K32036-12) som hade haft sms-kontakt med den huvudmisstänkte.

Slutligen fattade CC den 6 november 2012 motsvarande beslut gällande sju personer i så kallade sidoärenden (K32017-12, K32020-12, K32021-12, K32026-12, K32027-12, K32029-12 och K32032-12). Brottsmisstänkarna i dessa ärenden grundade sig på textmeddelanden i telefoner som tagits i beslag vid husrannsakan hos personer med anledning av innehållet i den så kallade försäljningstelefonen i ärende K30721-12.

Brottstiden i ärende K30814-12, K30818-12 och K30821-12 har sträckt sig från datum för relevant textmeddelande till datum och tid för verkställighet av husrannsakan i huvudärendet K30721-12. I övriga ärenden (förutom huvudärendet) har brottstiden angetts från datum för relevant textmeddelande till datum för upptagande av anmälan. Förhör enligt 23 kap. 6 § rättegångsbalken (RB) har hållits i samtliga ärenden utom två (K32029-12 och K32036-12). Samtliga förhör har tidsmässigt genomförts efter att beslut om husrannsakan och kroppsbesiktning fattats. I tre ärenden har de beslutade tvångsmedlen inte verkställts. I ett ärende har endast kroppsbesiktning effektuerats.

Av de nu granskade ärendena har åtta ärenden resulterat i godkänt strafföreläggande eller fällande dom. Ett ärende är fortfarande öppet och övriga har lagts ned med motiveringen gärningen ej brott (K32029-12) alternativt det inte längre finns anledning att fullfölja förundersökningen (23 kap. 4 § andra stycket RB). I samtliga ärenden, utom K32029-12 där polisiär förundersökningsledare den 15 november 2012 beslutade om avskrivning av ärendet, beslutades den 20 november 2012 om åklagarledd förundersökning.

Polismyndigheten redovisade följande bedömning.

Ansvarig polisiär förundersökningsledare, CC, har i samtliga nu aktuella ärenden, förutom huvudärendet K30721-12, bedömt vissa personer som skäligen misstänkta för narkotikabrott genom eget bruk och narkotikabrott genom innehav baserat på textmeddelanden (sms) i beslagtagna mobiltelefoner samt i viss mån på övriga omständigheter som förelegat då telefonerna tagits i beslag. Beslut om att inleda förundersökning har fattats samtidigt som beslut om skäligen misstanke samt beslut om tvångsmedel i form av husrannsakan och kroppsbesiktning tagits.

CC har anfört att han inför varje enskilt beslut gjorde en bedömning huruvida sms-trafikens innehåll och karaktär samt dess placering i tid kunde utgöra grund för skäligen misstanke och om detta i sin tur kunde utgöra grund för beslut om tvångsmedel.

Polismyndigheten vill först framhålla att myndigheten inte finner anledning att ifrågasätta besluten om skäligen misstanke och tvångsmedel i huvudärendet K30721-12. Tillräckliga skäl för skäligen misstanke om narkotikabrott (överlåtelse, innehav samt eget bruk) får anses ha förelegat och besluten om husrannsakan och kroppsbesiktning har haft stöd i lag.

När det gäller övriga ärenden redovisas polismyndighetens bedömning enligt nedan [...].

Brottsmisstankar

Begreppet ”skäligen misstanke” kommenteras inte särskilt i förarbetena till RB. För att en person ska anses vara skäligen misstänkt för ett brott krävs dock att det föreligger konkreta omständigheter som med viss styrka talar för att personen i fråga har begått

den gärning som misstanken avser (se JO 1992/93 s. 204 och JO 2009/10 s. 72). Omständigheterna måste vara av det slaget att de ger upphov till en faktabaserad misstanke.

I tre ärenden har beslut om skälig misstanke fattats någon eller några dagar efter senast, i utredningssammanhang intressant, skickat/mottaget textmeddelande (K30814-12, K30818-12 och K30821-12). I övriga har beslut om skälig misstanke fattats från två veckor upp till sex månader efter senast skickat/mottaget meddelande.

Med beaktande av samtliga omständigheter i respektive ärende och det bedömningsutrymme som finns när det gäller skälig misstanke anser polismyndigheten – trots att det föreligger en viss svaghet i bevishänseende såvitt avser textmeddelanden och säkerställande av identitet på mottagare/avsändare – att det inte finns anledning att ifrågasätta bedömningen som föregått besluten om skälig misstanke för ringa narkotikabrott genom innehav i de ärenden där tiden för skälig misstanke legat i nära anslutning till relevant textmeddelande (K30814-12, K30818-12 och K30821-12). I dessa ärenden har dessutom omständigheterna vid beslaget av telefonen (i lägenheten där telefonen beslagtogs anträffades cannabis i portionsförpackade påsar, tabletter, vägar, amfetamin, sugrör, kvarn, pipa och skuldlista) med viss styrka talat för att dessa personer i kontaktboken begått den gärning – ringa narkotikabrott genom innehav – som misstanken avsett.

När det gäller ärende K32033-12, K32035-12 och K32036-12 har CC anført att vid tiden för besluten om skälig misstanke i aktuella ärenden hade bevisningen stärkts ytterligare om att det rörde sig om en försäljningstelefon i ärendet K30721-12. Samtliga personer som förhörts hade erkänt att de köpt narkotika och samtliga var positiva i snabbanalysen på de urinprov som de lämnat. Denna omständighet talade, såsom CC:s skrivelse får förstås, med än mer styrka för att de misstänkta i ärende K32033-12, K32035-12 och K32036-12 begått den gärning som misstanken avsåg.

Polismyndigheten kan delvis instämma i CC:s bedömning men finner samtidigt att tidsaspekten har en avgörande betydelse för fastställande av misstankegraden i nu aktuella ärenden. Med innehav av narkotika avses i princip att någon har narkotikan i sin besittning på så sätt att han har möjlighet att utöva faktisk råddighet över den (se NJA 2003 s. 473, jfr NJA 1981 s. 444). Skälig misstanke avseende innehav av narkotika torde, såsom polismyndigheten ser det, inte kunna anses föreligga då veckor förflutit sedan grunden för misstanken (textmeddelandena) uppstod. Samma sak gäller för de så kallade sidoärendena där grunden för själva misstanken i flera fall har uppstått åtskilliga månader före beslutet om skälig misstanke fattades.

Såvitt avser brottsmisstanken ringa narkotikabrott genom eget bruk har CC anført att även ”köparna” som framträtt vid telefontömningarna bedömdes vara skäligen misstänkta för eget bruk, då samtlig säkrad sms-konversation låg nära i tid i förhållande till aktuella beslut samt köpen rörde mindre mängder narkotika rimligen ämnade för eget bruk.

För att uppnå misstankegraden skälig misstanke när det gäller narkotikabrott genom eget bruk torde, enligt polismyndighetens uppfattning, normalt någon form av okulär besiktning vara nödvändig alternativt att flera samstämmiga tips/vittnesmål om narkotikaintag inkommit till Polisen. Några sådana konkreta omständigheter – som med viss styrka talat för att de misstänkta personerna i nu aktuella ärendena begått narkotikabrott genom eget bruk – kan enligt polismyndighetens mening inte anses ha förelegat vid tidpunkten för respektive beslut om skälig misstanke.

Tvångsmedel

För all användning av tvångsmedel gäller tre allmänna principer. Dessa principer, som knyter an till innehållet i 2 kap. 21 § regeringsformen, är ändamålsprincipen, behovsprincipen och proportionalitetsprincipen. Ändamålsprincipen innebär att en myndighets befogenhet att använda ett tvångsmedel ska vara bundet till det ändamål för vilket tvångsmedlet har beslutats. Behovsprincipen innebär att en myndighet får

använda ett tvångsmedel bara när det finns ett påtagligt behov av det och en mindre ingripande åtgärd inte är tillräcklig. Proportionalitetsprincipen, som är lagfäst i bl.a. 28 kap. 3 a och 13 §§ RB, innebär att ett tvångsmedel får tillgripas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse.

Beslut om husrannsakan och kroppsbesiktning innebär ett allvarligt intrång i den enskildes integritet. Innan sådana beslut fattas måste behovet av åtgärden nogga övervägas och likaså om åtgärden står i överensstämmelse med nämnda principer.

Som framgår av polismyndighetens redogörelse ovan gör myndigheten den bedömningen att skäligen misstanke om narkotikabrott genom innehav i nu aktuella ärenden endast torde ha förelegat i K30712-12, K30814-12, K30818-12 och K30821-12. I nämnda ärenden har alltså förutsättningar funnits för att besluta om husrannsakan. Polismyndigheten menar att besluten om husrannsakan i aktuella ärenden dessutom får anses ha stått i överensstämmelse med de allmänna principer som angetts ovan och finner därför ingen anledning att ifrågasätta dessa beslut om tvångsmedel.

När det gäller övriga ärenden har, med anledning av polismyndighetens uppfattning i misstankefrågan, förutsättningar att besluta om husrannsakan saknats. Motsvarande gäller även samtliga beslut om kroppsbesiktning.

Tvångsmedelsanvändningen i dessa ärenden (besluten om husrannsakan i samtliga ärenden utom K30712-12, K30814-12, K30818-12 och K30821-12 samt alla beslut om kroppsbesiktning) synes i vilket fall som helst strida mot de allmänna principer för tvångsmedelsanvändning som nämnts ovan. Om ändamålet med de beslutade husrannsakingarna enbart varit att söka efter den narkotika som köpts torde förenligheten med behovsprincipen kunna ifrågasättas. Sannolikheten att finna denna narkotika, då lång tid förflutit från tidpunkten för den konkreta omständighet som grundat misstanken (textmeddelandena), måste ha ansetts som förhållandevis liten. Denna slutsats bekräftas också av att endast i två fall av tretton ärenden har narkotika beslagtogs vid effektueringen av husrannsakan.

Syftet med ett beslut om tvångsmedelsanvändning får inte heller vara att upptäcka brott eller att förebygga ett brott. Beslutet har i sådant fall fattats i strid med ändamålsprincipen. Sådana beaktanden förefaller emellertid ändå ha gjorts i flera av de nu aktuella ärendena. Såväl i de ärenden där husrannsakan beslutats som i de ärenden där beslut om kroppsbesiktning tagits (se t.ex. K30821-12 där bl.a. narkotikabrott genom överlåtelse angetts som grund för husrannsakan trots att skäligen misstanke om aktuellt brott inte beslutats i ärendet).

Den så kallade proportionalitetsprincipen ska beaktas såväl vid beslutsfattande av tvångsmedel som vid verkställande av sådant beslut (prop. 2005/06:178 s. 100 f.). Om någon intresseavvägning enligt denna princip har gjorts i föreliggande ärenden är oklart. Proportionalitetsprincipen förefaller emellertid inte ha beaktats fullt ut.

Sammanfattning

Polismyndigheten gör sammanfattningsvis den bedömningen att i övervägande delen av de nu granskade ärendena har grund för skäligen misstanke mot andra personer än den eller dem som initialt varit misstänkta för brott inte förelegat vid tidpunkten för besluten om aktuell misstankegrad. Därmed har också förutsättningar för beslut om tvångsmedel saknats. [---]

Med anledning av vad som framkommit och den interna debatt som handläggningen av dessa ärenden har medfört inom myndigheten har processledaren för utredning och lagföring, polisintendent DD, haft en genomgång med myndighetens samtliga utredningschefer där de rättsliga förutsättningarna för en förundersöknings bedrivande i narkotikabrottsärenden avseende överlåtelse, innehav och eget bruk har

penetrerats. Särskilt har begreppet skäligen misstanke samt de rättsliga förutsättningarna för användning av tvångsmedel diskuterats. [– – –]

AA yttrade sig över remissvaret.

Chefsåklagaren EE vid Åklagarmyndigheten, Riksenheten för polismål, beslutade den 10 december 2013 att inte inleda någon förundersökning om de ifrågasatta åtgärderna. Av hennes beslut framgick bl.a. följande.

Vid min genomgång har jag kunnat konstatera att det i vissa fall gått lång tid från det att beslut togs om tvångsmedel tills att besluten verkställdes [– – –] Det borde, enligt min mening, från förundersökningsledarens sida ha satts en sluttid för hur länge besluten om tvångsmedel gällde och att om de inte verkställts inom aktuell tid skulle man återkomma till förundersökningsledaren för ställningstagande om beslut avseende tvångsmedel. [– – –] Även om det i vissa fall tagit lång tid mellan beslut och verkställighet så finns det inte anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats.

Rättslig reglering

Bestämmelser om husrannsakan finns bl.a. i 28 kap. 1 § rättegångsbalken, RB. Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa, får husrannsakan göras hos den som är skäligen misstänkt för brottet bl.a. för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller annars för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet.

Enligt 28 kap. 11 § respektive 12 § RB får den som skäligen kan misstänkas för ett brott på vilket fängelse kan följa kroppsvisiteras och kroppsbesiktigas bl.a. för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller annars för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet. Med kroppsvisitation avses en undersökning av kläder och annat som någon bär på sig samt av väskor, paket och andra föremål som någon har med sig. Med kroppsbesiktning avses undersökning av människokroppens yttre och inre samt tagande av prov från människokroppen och undersökning av sådana prov.

JO har vid flera tillfällen (se t.ex. JO 2009/10 s. 72, dnr 1516-2007 och JO 2012/13 s. 144, dnr 5834-2010) uttalat att för att en person ska anses skäligen misstänkt för ett brott krävs att det finns konkreta omständigheter som med viss styrka pekar på att den misstänkte har begått den gärning som misstanken avser. Omständigheterna måste alltså vara av det slaget att de ger upphov till en faktabaserad misstanke. Det är emellertid inte möjligt att lägga fast några mer bestämda riktlinjer för vad som ska krävas för att en misstanke ska anses vara skäligen. Frågan får i stället besvaras från fall till fall, och vanligen finns det ett visst utrymme för olika bedömningar.

Husrannsakan, kroppsvisitation och kroppsbesiktning får vidare beslutas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse (proportionalitetsprincipen, se 28 kap. 3 a och 13 §§ RB). Vid beslut om tvångsmedel måste även de s.k. ändamåls- och behovsprinciperna beaktas. Ändamålsprincipen innebär att en regel som tillåter ett ingripande mot en enskild inte får användas för något annat ändamål

än vad lagstiftaren har avsett. Detta ändamål framgår normalt av regelns ordalydelse. Behovsprincipen innebär att ett ingripande får göras endast om det behövs för att man ska uppnå det åsyftade resultatet. Ändamåls- och behovsprinciperna är avsedda att beaktas inte endast vid beslutsfattandet utan även vid verkställigheten av beslut om tvångsmedel (se bl.a. Gunnel Lindberg, Straffprocessuella tvångsmedel, tredje upplagan, s. 24 f.).

När det gäller frågan om en person som är skäligen misstänkt för ringa narkotikabrott genom eget bruk enbart på denna grund kan underkastas husrannsakan i sin bostad, har JO särskilt uttalat bl.a. följande (JO 2006/07 s. 76, dnr 1097-2005).

Om polisen på annan plats än bostaden, t.ex. på ett torg, påträffar en person som skäligen kan misstänkas för ringa narkotikabrott genom eget brukande så kan inte endast den omständigheten läggas till grund för ett beslut om husrannsakan i bostaden. Möjligen kan polisen tro att den misstänkte förvarar narkotika i bostaden, eftersom det är ett vanligt beteende hos narkomaner, men det stannar vid en spekulation. Omständigheterna kring brukandet ger normalt inte grund för beslut om husrannsakan i bostaden eftersom en sådan enbart skulle kunna bidra till att avslöja andra brott. För beslut om husrannsakan krävs det någon konkret omständighet som talar för att brukaren innehar narkotika och att den finns just på den platsen eller att det finns annan bevisning om sådant brott [...] Jag har vidare i ett beslut den 26 november 2004 uttalat mig om polisens möjligheter att besluta om husrannsakan i en bostad vid misstanke om ringa narkotikabrott (eget bruk), och där anför bl.a. att i ett sådant fall kan tips eller annan information som tyder på att personen i fråga förvarar narkotika i bostaden utgöra sådana konkreta omständigheter som fordras för skäligen misstanke om narkotikabrott genom innehav av narkotika (dnr 4413-2003).

Bedömning

AA:s anmälan rör ett flertal förundersökningar om narkotikabrott som bedrivits mot ett relativt stort antal misstänkta. JO:s utredning har inte innefattat någon detaljgranskning av varje ärende. Mina uttalanden kommer att begränsas till att på ett mer övergripande plan behandla frågorna om skäligen misstanke och de därmed sammanhängande besluten om tvångsmedel.

Som redovisats under avsnittet om rättslig reglering har JO vid flera tillfällen uttalat att det för att en person ska anses skäligen misstänkt för ett brott krävs att det finns konkreta omständigheter som med viss styrka pekar på att den misstänkte har begått den gärning som misstanken avser, dvs. omständigheterna måste vara av det slaget att de ger upphov till en faktabaserad misstanke.

Samtliga aktuella förundersökningar om narkotikabrott hade sin upprinnelse i en husrannsakan som polisen genomförde i en lägenhet den 23 oktober 2012 på grund av misstankar om att narkotika hanterades i lägenheten. I likhet med polismyndigheten finner jag inte skäl att ifrågasätta detta beslut om husrannsakan eller bedömningen att två av de personer som befann sig i lägenheten var skäligen misstänkta för narkotikabrott i enlighet med vad som har redovisats. Jag har inte heller skäl att ifrågasätta de beslut om tvångsmedel som riktade sig mot en av dessa personer (den huvudmisstänkte).

När det gäller de därefter uppkomna misstankarna mot ett flertal personer för vilka beslut om husrannsakan och kroppsbesiktning fattades, och i de flesta fall verkställdes, gör jag följande bedömning.

Vid den inledande husrannsakan togs en mobiltelefon i beslag. Telefonen tillhörde den huvudmisstänkte som var skäligen misstänkt för bl.a. överlåtelse av narkotika. Efter en genomgång av telefonen bedömde polisen att den var en s.k. försäljningstelefon, dvs. en telefon som används för kontakt mellan överlåtare och köpare av narkotika. Misstankarna mot andra personer om ringa narkotikabrott genom eget bruk och innehav av narkotika grundade sig bl.a. på innehållet i och karaktären av vissa av de textmeddelanden som förekom i försäljningstelefonen. Omständigheterna var sammantagna sådana att de enligt min uppfattning kunde utgöra tillräcklig grund för skäligen misstanke om att de personer som haft direktkontakt med den huvudmisstänkte på försäljningstelefonen hade förvärvat narkotika i anslutning till de tidpunkter då meddelandena utväxlats. Med beaktande av det bedömningsutrymme som finns i fråga om skäligen misstanke finner jag inte heller tillräcklig anledning att göra någon annan bedömning när det gäller de personer som var föremål för utredning i det som av polismyndigheten benämnts sidoärenden.

Det sagda innebär dock inte att det fanns tillräcklig grund vare sig för skäligen misstanke om att personerna hade brukat den förvärvade narkotikan eller att de förvarade den i sina bostäder vid de tidpunkter då polismyndigheten beslutade att skäligen misstanke förelåg. Detta gäller såväl de fall där det endast gått någon eller några dagar från det att aktuella textmeddelanden utväxlats, som de fall då betydligt längre tid förflutit. För att skäligen misstanke skulle anses ha förelegat skulle det ha krävts några mer konkreta omständigheter i varje enskilt fall som talade för antingen att den förvärvade narkotikan hade brukats av personen i fråga eller att personen förvarade narkotikan i sin bostad vid tillfället för beslutet (se bl.a. JO 2006/07 s. 76).

Min bedömning är alltså att de omständigheter som lades till grund för skäligen misstanke om ringa narkotikabrott genom eget bruk och innehav av narkotika inte var tillräckliga. Bortsett från de tvångsmedelsbeslut som riktades mot den huvudmisstänkte fanns det redan av detta skäl inte heller grund för något av besluten om husrannsakan och kroppsbesiktning. Att ett flertal av de personer som underkastades kroppsbesiktning visade sig ha använt narkotika saknar självständig betydelse.

Jag vill tillägga att besluten i vissa avseenden, i linje med vad polismyndigheten anfört, även skulle kunna ifrågasättas med hänvisning främst till behovs- och ändamålsprinciperna. Som chefsåklagaren EE har påpekat i sitt beslut att inte inleda någon förundersökning om de ifrågasatta åtgärderna har det i flera fall gått lång tid från det att beslut om tvångsmedel fattades tills att beslutet verkställdes. Jag vill mot den bakgrunden erinra om att bl.a. behovs- och ändamålsprinciperna ska beaktas även vid verkställigheten av beslut om straffprocessuella tvångsmedel.

Sammanfattningsvis förtjänar polismyndigheten kritik för att man i ett flertal fall beslutat om husrannsakan och kroppsbesiktning utan att det funnits tillräcklig grund för detta.